

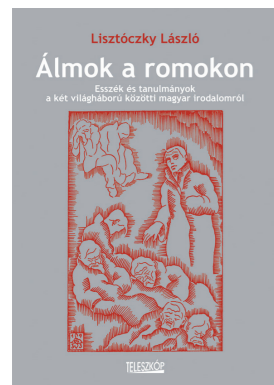
Műfajok bőségszarujából

Beszélgetés Turcsány Péterrel, a KRÁTER KIADÓ újdonságairól

Impozáns könyvheti kínálattal várja a Kráter Műhely Egyesület kiállító tőrszínhelyén, a Vörösmarty tér – Váci utca sarki 65. sz. pavilonban vásárlóit és látogatóit. A gyerekirodalomban Füzesi Magda és Fecske Csaba, az ifjúsági irodalomban a két világháború között kiemelten népszerű Komáromi János, a kortárs költészetben Asztalos-Morell Ildikó, Turcsány Péter és a több műfajban kiváló alkotó Lukáts János, a kora reneszánsz magyar irodalmiság terén nélkülözhetetlen kutatómunkát végző Mandics György, az irodalmi esszé műfajában Lisztóczy László és Ferenczi László, a hagyományos regény művelői között örök-új Zilahy Lajos és Elmer István, a történelmi parabolában a Bogár László előszavával megjelentetett Zorányi Gábor, a dokumentumregényben Monostori Zoltán, és az életrajzi visszaemlékezésben Somlay Gizella képviseli a kiadói palettán. (www.krater.hu/konyvesbolt/ujdonsag)

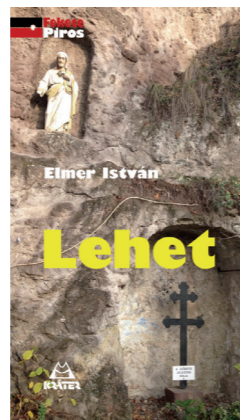
– A sorozatokban gondolkodó és építő kiadó évente megújulva „hozza magát” – több műfajt a tűzben tartva – kedvelt sorozataiban. Melyikről beszéljünk először, van-e kedvenc sorozata, vagy évente a „merítésből” szemezhetjük ki a kedvenceket?

– A Kiadónak az okoz igazán örömet, ha egymásra köszönnek a sorozatok kötetei. Ebből a szempontból idén a TELESZKÓP-

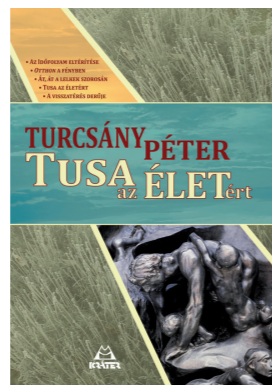

sorozatba vagyunk a legbüszkébbek, impozáns szerzői közül sajnos tavasszal elbúcsúztattuk Csűrös Miklós irodalomtörténészt, akire szeretettel emlékezünk, Soltész Márton, a sorozat egyik szerzője idén nyerte el az irodalomtudomány doktora címet. Most megjelentetett könyveink között kiemelkedő Lisztóczy László Szervátiusz Jenő-díjas irodalomtörténész összefoglaló kötete **Álmodok a romokon** címmel (Tanulmánykötet a két világháború közötti magyar irodalomról).

Az egi tanár-professzor elemző figyelmét elsősorban az elszakított nemzetrészek külön (is) fejlődő irodalmára veti. Benedek Elek, Tamási Áron, Wass Albert életpálya-ismertetései mellett irodalmi barátságok irodalomtörténeti mélységeit is megmutatja (Gulyás Pál és Vikár Béla, Dsida Jenő és József Attila). A sorozat idején másik kötete Ferenczi László: **Találkozások és tapasztalatok** című esszéválogatása, a szerző hangsúlyozottan generációkat és a magyar-frankofon kultúrában otthonos személyisége teszi lebilincselővé és tanulságossá. Szinte a saját és a mások látóhatárain túlra terjeszkedik ezekkel a már-már személyes

Elmer István **Lehet** című háromgenerációs regényében megismerkedünk a családi viszonyokkal, a múltból hozott emlékekkel és beidegződésekkel, s ahogyan a szereplők válaszolnak a körülöttük végbemenő politikai-társadalmi változásokra. Lukáts János pedig ebben a sorozatban debütál először összefoglaló verseskötettel, a személyes és történelmi vonatkozásokkal teli **Vadliba voltam én is...** című markáns arcú lírikust bemutató könyvével.

– **Saját életében mit jelent az idején megjelenő Tusa az életért című kötet? Ön, a 68-as nemzedék egy társadalmi és irodalmi vitákban edzett képviselője, miért nyomatékosítja eddig is érvényes ars poétikáját: „Sokan a szellem kalandorai, én inkább a tapasztalat kalandjairól szólok.”?**
– Az „**Otthon a fényben**” és az „**Idő kizökkentésével**” foglalkozó un. „**időszerűtlen**” gondolataim és élményeim megis-aktualitását szeretném megerősíteni, elsősorban egy lelkiekben tusázó életrészek megrendüléseinek tapasztalatait. A verseskötet egyfajta lelki visszarendezés időábrája is. Egy meghallója és értékelője már bizonyosan van a kötet verseit szuggesztív grafikai munkákkal kiegészítő Seregi Peter személyében.
– **Adnak-e újításra lehetőséget a már megszokottá vált sorozatok is, a Mesepolg, az Aranyrög?**
– Füzesi Magda: **Kapunyitogató** és Fecske Csaba: **Kelektya király** című kötetek közül az egyik elsősorban lírai, ill. a másik elsősorban elbeszélő értékeket csillantanak fel, mutatnak újra be kötetekkel. Egyik mesekönyv az évszakok öröké új változásaihoz, a másik egy mesebeli királyság birodal-

vallomásokkal, többször a szerzőkhöz társként, barátként fordul írásokkal.

A Fekete-Piros könyvek sorozat a rendszerváltozási korszakot idéző, hasonló című sorozat mai folytatása.

Az akkoriak közül ott jelent meg első kötet, Krausz Tivadar, Schein Gábor, de mostani megújulását már a Kráterhez tartozó írók sépirodalmi munkái fémjelzik:

A főhős, Barla Jóska, miként Móríczy Nyilas Misije, a későbbi író maga. Jelen kötet Sárospatak örök diákságának regénye.

– **Mandics György: Magyar hegedűsök énekei eleinkről** című könyvének alapját a Szegedi Somogyi könyvtár ún. Ciceró-kóde-xének rovásírásban fennmaradt 140 kézírata jelenti. Mivel változik meg a könyv ismeretében nemzeti irodalmi, sőt nemzeti kulturális tradícióknak látóköre?

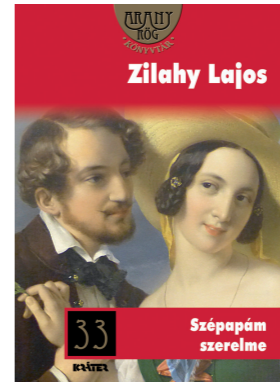
– A 19. században éles akadémiai vitákat kiváltó olvasatok helyreállítása, történelmi háttérének és gazdag utalásrendszerének feltárása történik meg a kutató tudós (és helyreállító lírikus) Mandics György jelen munkájában. A Kova Áron deák által az 1530-ban összegyűjtött és összeállított énekek, ún. krónikák 15 énekes és 10 költő 80 énekét tartalmazzák. A Janus Pannonius és Balassa Bálint közötti magyar nyelvű (!) költői gyakorlat fölbecsülhetetlen értékeit olvashatjuk és ismerhetjük meg ebben a monográfiában.

mának „életéhez” kapcsolódik. Mindkét költő gyerekversek közt tartozik. Reméljük, hogy könyveikkel új és új gyermekolvasók szerzik meg első és maradandó tapasztalataikat az olvasás terén! A kötetek illusztrátora, Borsódy Eszter mindent megtett az alkotások vizuális üzeneteinek „gyermek-nyelvűségéért”.

Az **Aranyrög** sorozat immár 33. darabjaként jelenik meg a két világháború között méltán sikeres Zilahy Lajos: **Szépapám szerelme** c. történelmi regénye.

Az írás az 1700-as évek végén élt huszár ős nősüléséről szól. A korabeli udvarlári és levelezési szokások megismerésén túl a hadi gyülekezés, csatára indulás és hadakozás leírásait is megtaláljuk a gazdag derűvel megírt történetben. Az író reménytelenül szerelmes őse részt vesz József császár 1788-as csúfos hadjáratában, ahol az önmagától megijedő császári haderő hanyatt-homlok megfutamodik. Az ósytá megsebesül, ami két hónap jól fizetett szabadságot jelent számára, és az addigra árván maradt Teréz kezének elnyerését... A történet, az írói kutatómunka és a hitelesség a mai kortárs írók és olvasó utódok számára is mintaszerű.

Itt volna jó megemlítenem egy szintén a két világháború közt népszerű és a szocialista irodalomtörténetekből kiutasított szerző, Komáromi János ifjúsági könyvének újrakiadását. A **Pataki diákok** című feledhetetlen regény, nem csak a „magyar művelődés református fellegvárának” állít emléket, hanem a szerző saját, nélkülözésekkel teli gyermekkorának is.

– **Mandics György: Magyar hegedűsök énekei eleinkről** című könyvének alapját a Szegedi Somogyi könyvtár ún. Ciceró-kóde-xének rovásírásban fennmaradt 140 kézírata jelenti. Mivel változik meg a könyv ismeretében nemzeti irodalmi, sőt nemzeti kulturális tradícióknak látóköre?

– A 19. században éles akadémiai vitákat kiváltó olvasatok helyreállítása, történelmi háttérének és gazdag utalásrendszerének feltárása történik meg a kutató tudós (és helyreállító lírikus) Mandics György jelen munkájában. A Kova Áron deák által az 1530-ban összegyűjtött és összeállított énekek, ún. krónikák 15 énekes és 10 költő 80 énekét tartalmazzák. A Janus Pannonius és Balassa Bálint közötti magyar nyelvű (!) költői gyakorlat fölbecsülhetetlen értékeit olvashatjuk és ismerhetjük meg ebben a monográfiában.

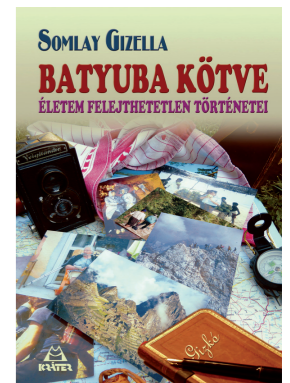
– Szintén történelmi átértékelésre tesz kísérletet Zorányi Gábor: **Föltámadásunk gyökerei** c. könyvnyi dolgozatában. A szerző gondolatai mellé a nem csekély népszerűségnek örvendő Bogár László állt tanulmány-értékű előszavával. **Miért várható már az első könyvbe tekintés után is olvasói siker?**

– Szívesen idézek abból az Előszóból: „Kimondva kimondatlanul, arra keresi a választ, hogy mi a legmélyebb oka annak, hogy elmúlt

ezeréves történetünk második felében egyre súlyosabb lepusztulási lejtőn mozog lefelé a magyarság. (...) Ha egy emberi közösség hagyja, hogy elvágják saját éltető gyökereitől, akkor kikerülhetetlen a hanyatlás, és ha meg akar maradni, akkor ezeket a gyökereket, megmaradásunk gyökereit, kell újraéleszteni.” A munkát társaival együtt már sokan megkezdtek. Örülünk, ha kiadóként ezt a „visszaemlékezést” tudjuk könyvünk kiadásával elősegíteni.

– **Az életrajzi fogantatású emlékezések, regények, esetleg költői kalandozások is a Kiadó profiljához tartoznak. Sok kortárs szerző szerepel közöttük is. Megismertette-e közülük is néhányukat?**

– **Somlay Gizella: Batyuba kötve** c. könyve önéletrajzi sorozat negyedik része. Írásai saját élete bemutatása mellett útirajzként, is értékelhetőek. Humoros, élet-

bölcsessége vonzó minden korosztály számára.

Monostori Zoltán: Tűzfalak című regénye egy temesvári menekült család életén keresztül mutatja be az örök emberi küzdelem mikéntjét a második világháború éveiben. A középosztály, a prolik, a házmesterek világa, a kiskocsmák és a futballpályák közössége körében válnak a felidézett események „mindennapi történelemmé”, hasonlóan százezrekéhez, sőt milliókéhoz.

Malmőben él és tanít Asztalos-Morell Ildikó, társadalomkutató, szociológia-tanár és költő. Második verseskötete **Kábulat – Füstös képek** címmel jelenik meg. Költészete, költői gyakorlata nem csak nyelvi önazonosságát erősíti, de „hazahúzó” társadalmi érzékenységgel itthoni költőtársai között is „ritka hollónak” számít. A kötet záró darabok (**Ahol a madár se jár, Fekete madonna, Ramóna álma**) az „Észak-Magyarország elszegényedett falvaiban” élő emberek együttérző, modern költői megjelenítései, társadalmi célzatú antológiák lapjaira való költemények.

Szutor Ágnes